

Dr. Babasaheb Ambedkar Open University
Term End Examination January -2026

Course	: M.Com. Sem-03	Date	: 01/03/2026
Subject Code	: MC03EC301	Time	: 11:30am to 01:45pm
Subject Name	: નામા પદ્ધતિ અને અંકુશ (Accounting & Control System)	Duration	: 02.15 Hours
		Max. Marks	: 70

પ્રશ્ન-1 સંચાલન અંકુશ વ્યૂહરચના ના લાભ અને મર્યાદા સમજાવો. **14**

અથવા

સંચાલકીય અંકુશ વ્યૂહરચના (MCS) ના કાર્યવિસ્તાર અને કાર્યક્ષેત્ર સમજાવો
પ્રશ્ન-2 શૂન્ય આધારિત અંદાજપત્ર (Zero Base Budget) નો અર્થ આપી તેના ફાયદા અને મર્યાદાઓ સમજાવો **14**

અથવા

નીચે આપેલ વિગતો પરથી સિદ્ધાર્થ લિ. નું 30-6-21 ના રોજ પૂરા થતા ત્રણ માસનું રોકડ બજેટ તૈયાર કરો.

માસ	કુલ વેચાણ (₹)	કુલ ખરીદી (₹)	મજૂરી (₹)	પરોક્ષ ખર્ચ (₹)
ફેબ્રુઆરી 2021	1,50,000	70,000	20,000	40,000
માર્ચ 2021	2,00,000	1,00,000	25,000	55,000
એપ્રિલ 2021	2,20,000	80,000	30,000	60,000
મે 2021	2,50,000	1,20,000	35,000	65,000
જૂન 2021	3,00,000	1,50,000	40,000	75,000

વધારાની માહિતી:

- વેચાણના 10% રોકડ વેચાણ અને 90% ઉધાર વેચાણ છે.
- દરેક મહિને ઉધાર વેચાણના 2% માલ પરત આવે છે.
- ઉધાર વેચાણના 50% રકમ વેચાણ પછીના મહિનામાં અને બાકીના 50% વેચાણ પછીના બીજા મહિને વસૂલ આવે છે.
- ખરેખર વેચાણ થયા પછીના મહિનામાં કુલ ચોખ્ખા વેચાણના 5% લેખે વેચાણ કમિશન આપવાનું છે.
- વેપારીઓએ આપેલ શાખનો સમય 1 માસનો છે.
- મજૂરી ચૂકવવાનો ગાળો 1/4 માસ અને પરોક્ષ ખર્ચ ચૂકવવાનો ગાળો 1/2 માસનો છે.
- 1-4-2021 ના રોજ હાથ પર રોકડ સિલક ₹ 60,000 ની હતી.

પ્રશ્ન-3 જવાબદારીલક્ષી હિસાબી પદ્ધતિનો અર્થ આપી તેના લક્ષણો સમજાવો. **14**

અથવા

ફેરબદલી કિંમત નિર્ધારણનો અર્થ આપી તેની પદ્ધતિઓ સમજાવો.

પ્રશ્ન-4 સમયબદ્ધ સંપન્નતા અભિગમ નો અર્થ આપી અને તેની લાક્ષણિકતાઓ સમજાવો. **14**

અથવા

સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિમાં અધ્યયન વક્ર (LC) ની ઉપયોગીતા તથા અધ્યયન વક્રની મર્યાદાઓ સમજાવો.

પ્રશ્ન-5 (A) ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે ત્રણ) **09**

- પડતર સંચાલનનું મહત્વ સમજાવો
- સમયબદ્ધ સંપન્નતા અભિગમને અમલમાં મુકવાની પદ્ધતિઓ સમજાવો
- જોખમ વિશ્લેષણ ની પ્રણાલિકાગત પ્રયુક્તિઓ સમજાવો
- અંદાજપત્રીય અંકુશના હેતુઓ સમજાવો
- સંચાલન અંકુશ વ્યૂહરચના ની પ્રક્રિયા સમજાવો

1. પડતર સંચાલન મુજબ જવાબદારી કેન્દ્રો એટલે
(A) કેન્દ્રીકરણ (B) વિકેન્દ્રીકરણ (C) માત્ર અંકુશ (D) અંકુશમાંથી મુક્તિ
2. શૂન્ય આધારિત અંદાજપત્ર (Zero Based Budgeting) રજૂ કરવાનું માન ઇંગ્લેન્ડના ફાળે જાય છે.
(A) પીટર ફકર (B) પીટર પાથરે (C) હિલ્ટન યંગ (D) રોબર્ટ મેકનમાસ
3. હિસાબનીસ એક અધિકારી છે જેને સંસ્થાના મેનેજમેન્ટ એકાઉન્ટિંગ ફંક્શનની જવાબદારી સોંપવામાં આવે છે.
(A) કાર્ય (B) સંચાલકીય (C) કામચલાઉ (D) શેર
4. સામાન્ય રીતે ધંધાકીય સાહસોમાં જોખમ અનુકૂલિત (અપેક્ષિત) વળતર દર એટલે શું?
(A) સામાન્ય અપેક્ષિત બેંક દર + જોખમ દર (B) અપેક્ષિત વળતર
(C) જોખમ દર (D) જોખમ વિહીન દર
5. 'વેચી શકાય તેવા બગાડનું પ્રમાણ' નીચે પૈકી કયા વર્ગના પ્રમાણ નીચે આવે છે?
(A) મજૂરી અંગેના પ્રમાણો (B) પરોક્ષ ખર્ચ અંગેના પ્રમાણો
(C) માલસામગ્રી અંગેના પ્રમાણો (D) વેચાણ અંગેના પ્રમાણો
